

Lääne-Eesti piirkondliku komisjoni protokoll

26.09.2016

Haapsalu

Osalejad: Väino Tõemets (Rahandusministeerium), Tõnis Blank (Rapla maavanem), Kaido Kaasik (Saare maavanem), Kalev Kaljuste (Pärnu maavanem), Kersten Kattai (Tallinna Ülikool), Rivo Noorkõiv (OÜ Geomedia), Riho Rahuoja (Hiiu maavanem), Neeme Suur (Lääne maavanem), Sulev Valner (Rahandusministeerium), Ave Viks (Rahandusministeerium).

Kutsutud: Kaia Sarnet (Rahandusministeerium)

Protokollis: Kaie Küngas (Rahandusministeerium)

Päevakord:

1. Maavanemate/ühinemiskonsultantide poolne ülevaade maakondade ühinemisläbirääkimiste hetkeseisust:
  - a. Millised arengud on toimunud varasemate soovitude adressaatideks olnud piirkondades?
  - b. Kas on tekkimas üle 11 000 omavalitsusi?
  - c. Millised on jätkuvalt problemaatilised piirkonnad?
  - d. Kas on põhjust komisjoni poolt anda piirkondadele täiendavaid soovitusi?
2. Sauga valla eksperthinnangu ülevaade ja võimalikud soovitused
3. Lühülevaade KOVide taotlusest ja haldusreformi seaduse põhiseaduslikkuse järelevalvest.
4. Komisjoni poolne edasine tegevuskava.

Väino Tõemets tervitas koosolekul osalejaid ja tutvustas päevakorda.

1. Maavanemate/ühinemiskonsultantide poolne ülevaade maakondade ühinemisläbirääkimiste hetkeseisust

Hiiumaa

Riho Rahuoja tõi välja, et Käina, Emmaste ja Pühalepa valla ühinemislepingu mustand on valmis. Emmaste volikogu peaks see nädal otsustama Käina valla esitatud läbirääkimiste laiendamise ja Hiiu valla kaasamise ettepaneku osas.

Kersten Kattai lisas, et lepingu mustandit tutvustatakse volikogudes ja tehakse veel muudatusi.

Kuna komisjon juba andis soovitusi ühtse Hiiumaa omavalitsuse moodustamiseks siis ei näinud komisjon vajadust täiendava soovitusi andmiseks. Hiiumaa omavalitsused on teadlikud haldusreformi seaduse kriteeriumitest ja selle täitmise võimalustest Hiiumaal.

Saaremaa

Kaido Kaasik tõi välja, et Saaremaa läbirääkimiste leping on valmis ning elanike arvamus selgitatakse välja 7. novembrist. Põide vald ei ole läbirääkimistega nõustunud. Tõstatas küsimuse, kas komisjon peaks tegema soovitusi saarvaldadele, kes plaanivad taotleda erandit.

Ave Viks selgitas, et saarvaldadele ei kohaldata haldusreformi seadusest lähtuvat erandit automaatselt vaid saarvallad peavad erandi saamiseks esitama taotluse, milles tuuakse ka välja, kuidas on planeeritud kasvatada teenuste osutamise võimekust. Rõhutas, et erandi saamise taotlus on põhjalikum hinnang ja analüüs omavalitsuse tuleviku kujundamisest mitte olemasoleva olukorra kirjeldus.

Komisjon otsustas saata saarvaldadele selgituse, et haldusreformi seadusest tulenevat erandit taotledes tuleb neil 1. jaanuariks 2017 esitada omaavalitsuse võimekuse analüüs, mis selgitab, kuidas erandi sätestamine ei oma negatiivset mõju elanike elutingimustele, avalike teenuste osutamise kvaliteedile, haldussuutlikkusele, transpordi ja kommunikatsiooni korraldusele ja ettevõtluskeskkonnale (ETHS § 7 lg 5). Samuti tuleb selgitada, kuidas suudetakse erandi kohaldamisel tagada haldusreformi seaduse eesmärgi täitmine (võimekuse kasv kvaliteetsete avalike teenuste pakkumisel, piirkondade arengueelduste kasutamisel, konkurentsivõime suurendamisel ja ühtlasema piirkondliku arengu tagamisel) ning tõstetakse väikesaare haldusvõimekust avalike teenuste hea kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamisel. Seejuures tuleb väikesaartel kaaluda ja välja tuua, milliseid ülesandeid hakatakse täitma koostöös teiste omavalitsustega. Samuti palub komisjon saarvaldadel teada anda, kes planeerib erandi taotlemise võimalust kasutada.

Raplamaa

Tõnis Blank tõi välja, et Märjamaa, Vigala ja Kullamaa lepingu mustand on valmis ning avalikustatakse peatselt ka elanikele.

Neeme Suur märkis, et Kullamaa vald planeerib elanike arvamust välja selgitada novembri lõpus.

Rivo Noorkõiv lisas, et partneromavalitsustele on Kullamaa otsus keeruline, sest puudub kindlus lepingu tingimuste ja investeeringute plaani osas ning Kullamaa loobumisel on vaja teha muudatusi kokkulepitud lepingus.

Komisjon otsustas soovitada Kullamaa vallale viia võimalikult varakult läbi elanike arvamuse küsitlus ja teha valik ühinemispartnerite osas ning mitte oodata läbirääkimispiirkonnas ühiselt läbiviidavaid elanike küsitlusi. Eesmärk on, et ühinemispirkondades tervikuna läbiviidavate küsitluste ajal on läbirääkimispiirkonnad välja kujunenud ning elanikele on selge, milliste omavalitsuste moodustamise osas nad arvamust avaldavad.

Tõnis Blank tõi välja, et Juuru vald ei osale läbirääkimistes. Rapla, Kaiu ja Raikküla jätkavad lepingu aruteludega. Järvakandi ja Kehtna on samuti alustanud sisuliste läbirääkimistega. Käru, Türi ja Väätša ühinemislepingu mustand on valmis avalikustamiseks. Üleval on külade ettepanekuid.

Komisjon otsustas soovitada Rahandusministeeriumile saata omavalitsustele ja külade esindajatele selgitav kiri, et külade üle andmisel ei vähendata ühinemistoetust üle antavate külade elanike arvu võrra ning külade juurde saamisel võetakse ühinemistoetuse arvutamisel aluseks elanike arv koos ülevõetud küladega. Ühinemistoetuse arvutamisel võetakse aluseks rahvastikuregistri andmed 01.01.2017 seisuga.

Kersten Kattai tõi välja, et Järvakandi vald ei ole seni teinud valikut Rapla valla ja Kehtna valla algatatud läbirääkimiste osas.

Komisjon otsustas anda Järvakandi Vallavolikogule soovitusel teha valik ühinemispirkonna osas.

Läänemaa

Neeme Suur tõstis esile, et Haapsalu ja Ridala jätkavad läbirääkimisi, üleval on ühinenud omavalitsuse nime küsimus. Muus osas on leping valmis. Nõva vallas läbi viidud elanike küsitlusel osales 89% arvamisoigusega elanikest, kellest 71% toetas läbirääkimiste jätkamist Lääne-Nigula ettepaneku alusel. Volikogu teeb lõpliku otsuse läbirääkimissuuna valikul 30. septembril. Hanila, Lihula, Koonga ja Varbla jätkavad samuti läbirääkimisi.

Pärnumaa

Kalev Kaljuste tõi välja, et Halinga, Tootsi ja Vändra vald ning Vändra alev jätkavad läbirääkimisi. Saarde, Surju, Tahkuranna ja Häädemeeste vallad viisid läbi nimekonkursi, mille tulemus peaks kohe

selguma. Ühinemiskiirkonnas on valminud lepingu projekt, mida arutatakse kuu lõpus volikogudes ja seejärel avalikustatakse, jätkuvalt on üleval keskuse küsimus. Tõstamaa vald on teinud uue läbirääkimisettepaneku Audrule ja Varblale, mille osas volikogud pole veel vastanud. Pärnu linna algatatud läbirääkimiste osas on üleval liiginime küsimus (linn/vald), samuti Leader toetustega jätkamise võimalused. Sauga vald tegi samuti uue ettepaneku läbirääkimisteks naaberomavalitsustele ja tervele piirkonnale välja arvatud Pärnu linnale.

Komisjon tutvus Sauga valla eksperthinnanguga.

Komisjon otsustas soovitada uue läbirääkimisettepaneku saanud omavalitsustele otsustada esimesel võimalusel volikogudes ühinemiskiirkondade osas, et osapooltel oleks selge, milliste partneritega, millises piirkonnas läbirääkimisi jätkatakse.

2. Lühiülevaade KOVide taotlusest ja haldusreformi seaduse põhiseaduslikkuse järelevalvest

Ave Viks esitas ülevaate KOVide poolt vaidlustatud seaduse sätetest ning taotluse esitanud omavalitsuste arvust. Tõi välja, et Riigikohtus on haldusreformi seaduse sätteid vaidlustanud 22 omavalitsust üle Eesti. Omavalitsused on vaidlustanud omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumi seadmise; omaalgatuslikus etapis 1. jaan 2017 ühinemistaotluse esitamise tähtaja, valimistoimingute teostamise tähtaja (15. juuni 2017) ning VV määruse vastuvõtmise tähtaja omaalgatuslike ühinejate osas (1. veebr 2017); kõik sundühendamise sätted, sh toonud välja, et sundühendamise tähtajad on ebamõistlikult lühikesed ning need ei võimalda KOVidel mõistlikult vastuväiteid esitada VV ettepanekule ja vaidlustada VV määrust; valimistoimingute tegemise tähtajad on liiga lähedal KOV volikogu valimistele ning ühinemistoetuse mittemaksmise sundühendamise etapis. Riigikohtu istung toimub 4. oktoobril.

3. Komisjoni poolne edasine tegevuskava

Komisjon otsustas kohtuda ka oktoobris.

4. Piirkondliku komisjoni poolsed soovitused

Komisjon otsustas anda järgmised piirkondliku komisjoni poolsed soovitused:

- 4.1. soovitada saarvaldadele võimalikult varakult esitada HRS § 9 lg 4 kohaselt Rahandusministeeriumile taotlus erandi kohaldamiseks, selgitades selles ETHS § 7 lõikes 5 nimetatud mõjude ja asjaolude lõikes, kuidas suudetakse erandi kohaldamisel tagada HRS § 1 lõikest 2¹ ja §-st 3² tulenevate nõuete täitmine, s.t kuidas suudetakse erandi kohaldamisel tagada haldusreformi seaduse eesmärgi täitmine (võimekuse kasv kvaliteetsete avalike teenuste pakkumisel, piirkondade arengueelduste kasutamisel, konkurentsivõime suurendamisel ja ühtlasema piirkondliku arengu tagamisel) ning võime tagada vajalik professionaalne võimekus kvaliteetsete avalike teenuste tagamisel. Taotluse esitamisel tuleb arvestada, et mitte ühinemise korral on vältimatu haldusvõimekuse suurendamiseks teha teiste KOVidega koostööd ning esitada taotluses, milliseid ülesandeid hakatakse täitma koostöös teiste omavalitsustega. Komisjon saarvaldadel teada anda, kes planeerib erandi taotlemise võimalust kasutada.

---

¹ Haldusreformi eesmärk on toetada kohaliku omavalitsuse üksuste võimekuse kasvu kvaliteetsete avalike teenuste pakkumisel, piirkondade arengueelduste kasutamisel, konkurentsivõime suurendamisel ja ühtlasema piirkondliku arengu tagamisel.

² Kohaliku omavalitsuse üksus on võime tagada seadusest tulenevate ülesannete korraldamiseks vajaliku professionaalse võimekuse ja osutada kõigile kohaliku omavalitsuse üksuse elanikele kvaliteetseid avalikke teenuseid kooskõlas haldusreformi eesmärgiga

- 4.2. soovitada Kullamaa vallale viia võimalikult varakult läbi elanike arvamuse küsitlus ja teha valik ühinemispartnerite osas ning mitte oodata läbirääkimispiirkonnas ühiselt läbiviidavaid elanike küsitlusi. Eesmärk on, et ühinemispiirkondades tervikuna läbiviidavate küsitluste ajal on läbirääkimispiirkonnad välja kujunenud ning elanikele on selge, milliste omavalitsuste moodustamise osas nad arvamust avaldavad.
- 4.3. soovitada Järvakandi Vallavolikogule teha valik ühinemispiirkonna osas.
- 4.4. soovitada Pärnumaal uue läbirääkimisettepaneku saanud omavalitsustele otsustada esimesel võimalusel volikogudes ühinemispiirkondade osas, et osapooltel oleks selge, milliste partneritega, millises piirkonnas läbirääkimisi jätkatakse.

Lisaks esitas komisjon Rahandusministeeriumile ettepaneku saata omavalitsustele ja külade esindajatele selgitav kiri, et külade üle andmisel ei vähendata ühinemistoetust üle antavate külade elanike arvu võrra ning külade juurde saamisel võetakse ühinemistoetuse arvutamisel aluseks elanike arv koos ülevõetud küladega. Ühinemistoetuse arvutamisel võetakse aluseks rahvastikuregistri andmed 01.01.2017 seisuga.

Lepiti kokku, et järgmine komisjoni koosolek toimub 26. oktoobril kell 11.30 Raplas.

(allkirjastatud digitaalselt)

Väino Tõemets
Komisjoni esimees